

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی رشته

تفسیر امامیه

Imamite Exegesis

مقطع دکتری تخصصی

گروه علوم خوزوی

بیت

نام رشته: تفسیر امامیه	عنوان گرایش: -
گروه تحصیلی: علوم انسانی	دوره تحصیلی: دکتری تخصصی
زیر گروه تحصیلی: علوم حوزوی	نوع مصوبه: تدوین
پیشنهادی: گروه تخصصی حوزوی	تاریخ تصویب: ۱۴۰۱/۰۵/۳۰

برنامه درسی تدوین شده دوره دکتری تخصصی رشته تفسیر امامیه، در جلسه شماره ۹۵۳ به تاریخ ۱۴۰۱/۰۵/۳۰ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب این برنامه درسی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه حوزوی پذیرفته می‌شوند، قابل اجرا است.

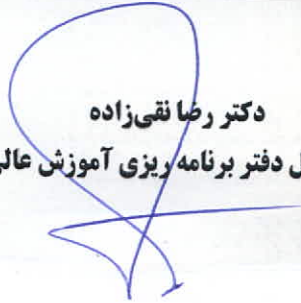
ماده دو- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول‌های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه حوزوی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می‌شود.

ماده سه- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر قاسم عموعابدینی
معاون آموزشی
و دبیر شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی

دکتر رضا نقی‌زاده
مدیر کل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه قرآن حدیث

برنامه درسی رشته

تفسیر امامیه

IMAMITE EXEGESIS

مقطع دکتری تخصصی

تهیه کنندگان [به ترتیب حروف الفبا]

هادی حجت (دانشیار دانشگاه قرآن و حدیث)

علی راد (دانشیار دانشگاه تهران - دانشکده فارابی)

محمد فاکر میبیدی (استاد جامعه المصطفی العالمیه)

محمد مرادی (استادیار دانشگاه قرآن و حدیث)

عبدالهادی مسعودی (دانشیار دانشگاه قرآن و حدیث)

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

الف) مقدمه

تفسیر امامیه از کهن‌ترین جریان‌های تفسیر پویا و ریشه‌دار در جهان اسلام به شمار می‌آید و پیشینه آن به امام علی علیه‌السلام می‌رسد؛ بعد از ایشان دیگر امامان شیعه، این جریان تفسیری را توسعه دادند. عالمان امامیه در ادوار گوناگون میراث‌بان این جریان تفسیری بودند و تلاش‌های سترگی در حفظ و ترویج آن به عمل آورده‌اند. تفسیر امامیه، نظر به پیوند تنگاتنگ آن با میراث اهل‌بیت علیهم‌السلام از اهمیت و ضرورت دوچندانی در شناخت دقیق و صحیح قرآن دارد. برنامه آموزشی دوره دکتری رشته «تفسیر امامیه» (Imamite Exegesis) با هدف استخراج نظریه تفسیری اهل‌بیت علیهم‌السلام و اکتشاف آموزه‌های قرآنی بر پایه این نظریه طراحی شده است.

ب) مشخصات کلی، تعریف و اهداف

دوره دکتری رشته «تفسیر امامیه»، مطابق آیین‌نامه‌های آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مشتمل بر ۱۸ واحد درسی و ۱۸ واحد رساله است. طول دوره برابر با ۸ نیمسال تحصیلی است که در صورت نیاز برای نگارش رساله و دفاع از آن به پیشنهاد استادان راهنما و تأیید گروه آموزشی ذی‌ربط، حداکثر تا دو نیمسال قابل تمدید است. در شرایط خاص و در صورت نیاز و تصمیم گروه آموزشی، دانشجو موظف است تعدادی از دروس دوره کارشناسی ارشد را به عنوان دروس جبرانی بگذرانند. گذراندن این دروس اجباری است ولی نمره آنها در میانگین کل محاسبه نمی‌شود. ویژگی‌های مهم برنامه عبارت است از: الف) تحلیل مبانی و روش تفسیر امامیه به عنوان کهن‌ترین مدرسه تفسیری؛ ب) نظریه‌پردازی در معارف قرآنی بر پایه مکتب تفسیری اهل‌بیت علیهم‌السلام؛ ج) دفاع علمی از حریم قرآن و مکتب تفسیری اهل‌بیت علیهم‌السلام و پاسخ به شبهات آن.

هدف کلی دوره دکتری رشته «تفسیر امامیه» در نظام دانشگاهی، تربیت پژوهشگران و مدرسانی کاردان و شایسته است که ضمن آشنایی با نظریه تفسیری اهل‌بیت علیهم‌السلام بتوانند بر پایه این نظریه، معارف قرآنی را تحلیل نموده و از ساحت دین اسلام دفاع منطقی داشته باشند. اهداف جزئی‌تر عبارتند از:

۱. پرورش دانش‌آموختگانی توانا و کارآمد در حوزه تفسیر امامیه؛
۲. تربیت پژوهشگرانی کاردان در معارف قرآنی مبتنی بر مکتب تفسیری اهل‌بیت علیهم‌السلام؛
۳. تأمین مدرس مورد نیاز حوزه و دانشگاه به منظور تدریس نظریه تفسیری اهل‌بیت علیهم‌السلام.

پ) ضرورت و اهمیت

نظر به ماهیت دینی نظام جمهوری اسلامی و نقش پررنگ مذهب شیعه اثنی عشریه در ساختار سیاسی آن، نیازمندی جامعه حوزوی و دانشگاهی به تبیین روشمند و مستند نظریه تفسیری اهل‌بیت علیهم‌السلام، تأسیس رشته‌های دانشگاهی به ویژه در مقطع دکتری را ضروری می‌نماید. دوره دکتری رشته «تفسیر امامیه» با تربیت متخصصانی کارآمد درصدد پاسخی روشمندتر به نیازهای موجود در حوزه تفسیر قرآن بر پایه نظریه اهل‌بیت علیهم‌السلام می‌باشد. امامیه است.

ت) تعداد و نوع واحدهای درسی

جدول (۱) - توزیع واحدها

نوع دروس	تعداد واحد
دروس تخصصی الزامی	۱۴
دروس تخصصی اختیاری	۴ از ۶
رساله	۱۸
جمع	۳۶

تذکر: گروه آموزشی می‌تواند حداکثر تا ۶ واحد جبرانی با توجه به سطح و رشته قبلی دانشجویان تعیین نماید. نمره این دروس در کارنامه ثبت نمی‌شود اما دانشجو ملزم به گذراندن آنها خواهد بود. کسانی که در مقطع قبلی یا همسان این واحدها را گذرانده باشند با ارائه مدرک یا تایید گروه از انتخاب واحد این دروس معاف می‌باشند.

ث) مهارت، توانمندی و شایستگی دانش‌آموختگان

مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه	دروس مرتبط
توانمندی پژوهش در مبانی، روش و میراث تفسیر امامیه	کلیه دروس
توان نقد شبهات علیه تفسیر اهل بیت علیهم‌السلام و مکتب تفسیر امامیه	کلیه دروس
مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های عمومی	دروس مرتبط
شناخت تحلیلی مکتب تفسیر امامیه	کلیه دروس

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره

داوطلبان تحصیل در این رشته از بین دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی ارشد کلیه رشته‌های مرتبط و سطح سه حوزه‌های علمیه از طریق آزمون‌های سراسری و اختصاصی ویژه طلاب تحت نظارت سازمان سنجش آموزش کشور انتخاب می‌شوند. آزمون‌های ورودی دو مرحله‌ای خواهند بود. مرحله اول به صورت کتبی با هماهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و مجوز سازمان سنجش آموزش کشور برگزار خواهد شد و مرحله دوم به صورت مصاحبه از بین پذیرفته‌شدگان مرحله اول به عمل خواهد آمد.

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی الزامی

پیش نیاز / هم نیاز	نوع واحد و ساعت			تعداد واحد	عنوان درس	کد درس
	کل	عملی	نظری			
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	مبانی و روش تفسیر امامیه	۰۱۳۵۴۰
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	امامیه و تأویل قرآن	۰۱۳۵۴۱
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	آسیب شناسی تفاسیر امامیه	۰۱۳۵۴۲
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	تفسیر موضوعی در روایات امامیه	۰۱۳۵۴۳
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	علوم قرآنی در مکتب اهل بیت علیهم السلام	۰۱۳۵۴۴
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	خاور شناسان و تفسیر امامیه	۰۱۳۵۴۵
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	فقه الحدیث روایات تفسیری	۰۱۳۵۴۶
-	۲۸۸	-	۲۸۸	۱۸	رساله	۰۱۳۵۴۷
	۵۱۲	-	۵۱۲	۳۲	جمع	

جدول (۳) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی اختیاری

پیش نیاز / هم نیاز	نوع واحد و ساعت			تعداد واحد	عنوان درس	کد درس
	کل	عملی	نظری			
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	مباحث جدید دانش تفسیر	۰۱۳۵۴۸
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	جایگاه و کارکرد روایات در تفسیر امامیه	۰۱۳۵۴۹
مبانی و روش تفسیر امامیه	۳۲	-	۳۲	۲	تفسیر تطبیقی	۰۱۳۵۵۰
	۹۶	-	۹۶	۶	جمع	

تذکر: گذراندن ۴ واحد از دروس تخصصی اختیاری، به تشخیص گروه الزامی است.

جدول (۴) - عنوان و مشخصات کلی دروس جبرانی

پیش نیاز / هم نیاز	نوع واحد و ساعت			تعداد واحد	عنوان درس
	کل	عملی	نظری		
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ تفسیر امامیه
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	منابع تفسیر امامیه
	۶۴	-	۶۴	۴	جمع

فصل سوم

ویژگی‌های دروس

تخصصی الزامی

عنوان درس به فارسی:	مبانی و روش تفسیر امامیه		کد درس: ۰۱۳۵۴۰
عنوان درس به انگلیسی:	Principles and method of Imami interpretation		نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☒ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

تبیین مبانی و روش تفسیری امامیه

ب) اهداف ویژه:

شناخت تفسیر اهل بیت علیهم‌السلام و مفسران پیرو ایشان

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- مبانی اختصاصی اهل بیت علیهم‌السلام در تفسیر قرآن

- رابطه سنت و حدیث شریف با قرآن کریم

- اعتبار، حجم و کارکردهای روایات تفسیری

- جری، تطبیق و تأویل در روایات تفسیری

- روش و مراحل تفسیر امامیه مانند: توجه به قرائات/ فهم مفردات و ترکیب/ سیاق‌های متنی و مقامی/ اسباب نزول و روایات تفسیری

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

یادگیری مبتنی بر حل مسأله، کاربردی بودن و حل مسأله، دانشجو محور بودن (با تاکید بر بحث گروهی قائل و ناقد، ایفای نقش قائل و ناقد)،

پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۳۰ تا ۵۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۵۰ تا ۷۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

فضای مناسب برای کلاس، تخته آموزشی مناسب، ویدئو پروژکتور، ویدیوهای علمی، شبکه اینترنت و شبکه اجتماعی

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

مبانی تفسیر روایی؛ میبیدی، محمدفاکر/ مبانی تفسیر قرآن؛ مؤدب، سیدرضا/ مبانی کلامی امامیه در تفسیر قرآن؛ راد، علی/

مبانی و روش‌های تفسیری؛ شاکر، محمدکاظم/ تفسیر روایی جامع؛ مسعودی، عبدالهادی.

کد درس: ۰۱۳۵۴۱	امامیه و تأویل قرآن		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	Imamite and the Quran interpretation		عنوان درس به انگلیسی:
پایه ☐ نظری ☒	ندارد		دروس پیش نیاز:
تخصصی الزامی ☒ عملی ☐	ندارد		دروس هم نیاز:
تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	۲		تعداد واحد:
رساله / پایان نامه ☐	۳۲		تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

بررسی نظریه اهل بیت علیهم السلام و رویکرد عالمان امامیه در تأویل قرآن

ب) اهداف ویژه:

شناخت عملکرد و موضع مفسران امامیه در باره روایات تأویلی

پ) مباحث یا سرفصلها:

- تأویل شناخت: چیستی، ضرورت و کارآمدی تأویل در فهم قرآن
- پیشینه تاریخی تأویل: زبان شناسی، فلسفی و ادبی/ نظریه های تأویل در جهان اسلام معاصر/ گونه های تأویل: نقلی، عقلی و عرفانی
- تأویل در نگاه اهل بیت علیهم السلام: ماهیت و شاخصه ها
- گستره تأویل پذیری قرآن/ نسبت تأویل با جری و تطبیق/ روایات تأویلی: گونه ها و نمونه ها
- عالمان امامیه و تأویل قرآن؛ تأویل در تفسیر امامیه: رویکردها و نظریه های قرآن پژوهان متقدم و معاصر امامیه در باره تأویل
- تأویل بطون آیات: مفهوم بطن/ سازوکار تأویل بطن و نمونه ها
- تأویل متشابهات: مفهوم تشابه و سازوکار تأویل آن به همراه نمونه ها
- شبهات تأویل شیعی و پاسخ آن

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

یادگیری مبتنی بر حل مساله، کاربردی بودن و حل مساله، دانشجو محور بودن (با تاکید بر بحث گروهی قائل و ناقد، ایفای نقش قائل و ناقد)، پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال
آزمون پایان نیم سال
۳۰ تا ۵۰ درصد
۵۰ تا ۷۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

فضای مناسب برای کلاس، تخته آموزشی مناسب. ویدئو پروژکتور، ویدیوهای علمی، شبکه اینترنت و شبکه اجتماعی

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

التأویل بین المختلف الآراء و المذاهب؛ معرفت، محمد هادی/ قضیه التأویل بین الشیعه و اهل السنه [عرض و تقویم]؛ فؤاد، عبدالمنعم/ تأویل المتشابه عند المفسرین؛ الجبوری، محمد عباس نعمان/ قضیه التأویل بین الغلاة و المعتدلیین؛ حملاه، فاروق/ روش های تأویل قرآن؛ شاکر، محمد کاظم.

عنوان درس به فارسی:	آسیب شناسی تفاسیر امامیه		کد درس: ۰۰۱۱۵۴۴
عنوان درس به انگلیسی:	Pathology of Imami interpretations		نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☒ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

ارزیابی نقدها و پاسخ به اشکالات تفسیر امامیه

ب) اهداف ویژه:

شناخت چالش‌های تفسیر امامیه

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- ارزیابی اشکالات ناظر بر مبانی تفسیری امامیه: حجیت سنت اهل بیت علیهم السلام / عدم اعتبار قول صحابه / بطن داری قرآن / ... و

- پاسخ به شبهات ناظر بر روش تفسیر امامیه با تأکید بر شبهات تأویل، جری و تطبیق

- آسیب‌شناسی اسنادی و محتوایی تفاسیر روایی امامیه با تأکید بر جعل و اسرائیلیات

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

یادگیری مبتنی بر حل مسأله، کاربردی بودن و حل مسأله، دانشجو محور بودن (با تأکید بر بحث گروهی قائل و ناقد، ایفای نقش قائل و ناقد، پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۳۰ تا ۵۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال ۵۰ تا ۷۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

فضای مناسب برای کلاس، تخته آموزشی مناسب، ویدئو پروژکتور، ویدیوهای علمی، شبکه اینترنت و شبکه اجتماعی

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

آسیب‌شناسی جریان‌های تفسیری؛ اسعدی، محمد و همکاران / التفسیر و المفسرون فی ثوبه القشيب؛ معرفت، محمدهادی / موقف الإمامیه من کتاب الله؛ یوسف المناعی، عائشه / الشیعه الإثنی عشریه و منهجهم فی التفسیر؛ عسّال، ابراهیم / اتجاهات التفسیر فی القرن الرابع عشر؛ الرومی، فهد.

عنوان درس به فارسی:	تفسیر موضوعی در روایات امامیه	
عنوان درس به انگلیسی:	Thematic Exegesis in Imamite Traditions	
دروس پیش‌نیاز:	مبانی تفسیر امامیه	
دروس هم‌نیاز:	ندارد	
تعداد واحد:	۲	نوع درس و واحد
تعداد ساعت:	۳۲	پایه ☐ نظری ☒
		تخصصی الزامی ☒ عملی ☐
		تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐
		رساله / پایان‌نامه ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

تفسیر موضوعی قرآن بر پایه روش تفسیر روایی

ب) اهداف ویژه:

شناخت تفسیر موضوعی بر اساس روایات امامیه

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- تفسیر موضوعی: قواعد، گونه‌ها و روش
- روش و الگوی تفسیر موضوعی بر اساس روایات تفسیری
- تفسیر روایی - موضوعی مفاهیم:
- موضوعات اعتقادی مانند: توحید و صفات الهی/ امامت و ولایت/ شفاعت
- موضوعات اخلاقی و تربیتی مانند: تقوا/ شکر/ احسان

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

یادگیری مبتنی بر حل مسأله، کاربردی بودن و حل مسأله، دانشجویان محور بودن (با تاکید بر بحث گروهی قائل و ناقد، ایفای نقش قائل و ناقد، پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال
آزمون پایان نیم‌سال

۳۰ تا ۵۰ درصد
۵۰ تا ۷۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

فضای مناسب برای کلاس، تخته آموزشی مناسب. ویدئو پروژکتور، ویدیوهای علمی، شبکه اینترنت و شبکه اجتماعی

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

دور الحدیث النبوی فی التفسیر الموضوعی و التفسیر التحلیلی؛ المتولی، صبری/ التفسیر الأثری الجامع؛ معرفت، محمد هادی/ التفسیر الموضوعی للقرآن الکریم؛ صادقی تهرانی، محمد/ پرتوی از تفسیر اهل بیت [مقدمه و متن]؛ محمدی ری‌شهری، محمد/ مفاهیم القرآن؛ سبحانی، جعفر.

عنوان درس به فارسی:	علوم قرآنی در مکتب اهل بیت علیهم السلام		کد درس: ۰۱۳۵۴۴
عنوان درس به انگلیسی:	Quranic sciences in the school of Ahl al-Bayt		نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☒ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

تبیین دیدگاه اهل بیت علیهم السلام و ارزیابی آرای عالمان امامیه در علوم قرآنی

ب) اهداف ویژه:

شناخت دیدگاه و فعالیت امامیه در باره علوم قرآنی

پ) مباحث یا سرفصل ها:

- نظریه اهل بیت علیهم السلام در اهم مسائل علوم قرآنی: جمع قرآن/ تحریف/ سبب نزول/ محکم و متشابه/ قرائات/ نسخ/ اعجاز/ تناسب و ...

- دانش های قرآنی در میراث امامیه: ادوار تاریخی/ تدوین/ تأثیر و تأثر

- نظریه عالمان امامیه در دانش های قرآنی با تأکید بر آرای شیخ مفید/ سید مرتضی/ شیخ طوسی/ طبرسی/ بلاغی/ سید محمد حسین طباطبائی و ...

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

یادگیری مبتنی بر حل مسأله، کاربردی بودن و حل مسأله، دانشجو محور بودن (با تأکید بر بحث گروهی قائل و ناقد، ایفای نقش قائل و ناقد، پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ۳۰ تا ۵۰ درصد
آزمون پایان نیم سال ۵۰ تا ۷۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

فضای مناسب برای کلاس، تخته آموزشی مناسب، ویدئو پروژکتور، ویدیوهای علمی، شبکه اینترنت و شبکه اجتماعی

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

البیان فی علوم القرآن — مرزهای اعجاز؛ خویی، سید ابوالقاسم/ التمهید فی علوم القرآن؛ معرفت، محمد هادی/ الموجز فی علوم القرآن الکریم؛ صادقی تهرانی، محمدصادق/ الجاز القرآن الکریم عبر التاريخ؛ بلاطه، عیسی/ الإعجاز بین النظریه و التطبيق؛ الحیدری، سید کمال/ اعجاز قرآن؛ نصار، حسین.

عنوان درس به فارسی:	خاورشناسان و تفسیر امامیه	
عنوان درس به انگلیسی:	Orientalists and Imamite Exegesis	
دروس پیش نیاز:	ندارد	
دروس هم نیاز:	ندارد	
تعداد واحد:	۲	نوع درس و واحد
تعداد ساعت:	۳۲	پایه ☐ نظری ☒
		تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
		تخصصی اختیاری ☒ نظری-عملی ☐
		رساله / پایان نامه ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

بررسی و تحلیل دیدگاه‌های خاورشناسان در باره تفسیر امامیه

ب) اهداف ویژه:

شناخت آراء خاورشناسان در باره تفسیر امامیه

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- کلیات: تاریخچه اسلام شناسی خاورشناسان/ تشیع در پژوهش‌های خاورشناسان/ دوره‌های شیعه پژوهی خاورشناسان/ خاورشناسان شیعه پژوه/ موضوعات شیعه پژوهی
- مرور اجمالی بر رویکرد خاورشناسان به تفسیر امامیه از آغاز تا کنون
- چالش‌ها و مسئله‌های خاورشناسان در مطالعه تفسیر امامیه
- چالش حق تفسیر قرآن
- چالش شاخص شیعی دانستن یک تفسیر
- چالش باورمندی امامیه به تحریف قرآن
- چالش تطورات هرمنوتیکی تفسیر امامیه
- چالش انسجام در تفسیر امامان شیعه

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

دانشجویان با راهنمایی استاد، برخی روایات را پیش از کلاس می‌خوانند و در کلاس فهم خود را ارائه می‌دهند تا مورد نقد دیگران قرار گیرد.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۳۰ تا ۵۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال ۵۰ تا ۷۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

فضای مناسب کلاس، تخته آموزشی مناسب، ویدئو پروژکتور، ویدئوهای علمی، شبکه اینترنت و شبکه اجتماعی

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

التشیع و الاستشراق؛ الناجی، عبدالجبار/ قرآن شناسی امامیه در پژوهش‌های غربی؛ پژوهشکده تفسیر اهل بیت علیهم‌السلام/ تفسیر امامیه در پژوهش‌های خاورشناسان [تحلیل و نقد]؛ راد، علی/ تفسیر امامیه در پژوهش‌های غربی؛ جمعی از پژوهشگران پژوهشگاه قرآن و حدیث.

عنوان درس به فارسی:	فقه الحدیث روایات تفسیری		کد درس: ۰۱۳۵۴۶
عنوان درس به انگلیسی:	Understanding the hadith of interpretive traditions		نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

درک و تحلیل روایات ناظر به قرآن کریم

ب) اهداف ویژه:

شناخت فقه الحدیث روایات تفسیری

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- مباحث مقدماتی: تعریف و گونه‌های روایات تفسیری/ روش بازشناسی روایات تفسیری/ تطبیقی و تأویلی
- گونه‌ها و کارکردهای روایات تفسیری: تبیین واژگان/ توضیح مفاهیم کلیدی/ بیان مصداق/ تقييد مطلق/ تخصیص عام/ استناد/ استشهاد/ توضیح اشارات/ تبیین متشابهات/ تعیین ناسخ و منسوخ/ تشریح فضای نزول/ نقد تفسیرهای نادرست
- روش فهم و تحلیل روایات تفسیری: واژه‌پژوهی/ گردآوری روایات مشابه/ مرتبط و متضاد/ نسبت سنجی لفظی و محتوایی با قرآن کریم/ مقایسه با اسباب نزول/ سنجش با ملاسبات تاریخی/ بررسی آراء مفسران
- بررسی چند نمونه در تفاسیر شیعی: التفسیر المنسوب الی الامام العسکری علیه‌السلام/ تفسیر القمی/ تفسیر العیاشی/ الصافی/ البرهان/ نورالثقلین/ کنزالدقائق/ التفسیر الاثری الجامع/ پرتوی از تفسیر اهل بیت علیهم‌السلام
- بررسی چند نمونه در تفاسیر اهل سنت: جامع البیان عن تاویل آی القرآن/ تفسیر القرآن العظیم (ابن ابی حاتم رازی)/ الکشف و البیان عن تفسیر القرآن/ تفسیر القرآن العظیم (ابن کثیر دمشقی)/ الدر المنثور فی التفسیر بالماثور

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

دانشجویان با راهنمایی استاد، برخی روایات را پیش از کلاس می‌خوانند و در کلاس فهم خود را ارائه می‌دهند تا مورد نقد دیگران قرار گیرد.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۳۰ تا ۵۰ درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ۵۰ تا ۷۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

فضای مناسب کلاس، تخته آموزشی مناسب، ویدئو پروژکتور، ویدئوهای علمی، شبکه اینترنت و شبکه اجتماعی

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

تفسیر روایی جامع [جلد اول]؛ مسعودی عبدالهادی/ تاریخ تفسیر — روش تفسیر قرآن؛ بابایی، علی اکبر/ رابطه متقابل قرآن و سنت؛ نصیری، علی.

عنوان درس به فارسی:	رساله	کد درس: ۰۰۱۱۵۴۸
عنوان درس به انگلیسی:	Thesis	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:		پایه ☐ نظری ☐
دروس هم نیاز:		تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۱۸	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۲۸۸	رساله ☒

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

هدف کلی:

به کار بستن توان پژوهشی و اندوخته‌های علمی دانشجو برای ارائه اثری نو درباره یکی از مسائل و موضوعات مرتبط با تفسیر قرآن کریم با رویکرد امامیه با راهنمایی استاد راهنما و مشاور

فصل چهارم

ویژگی‌های دروس

تخصصی اختیاری

عنوان درس به فارسی:	مباحث جدید دانش تفسیر		کد درس: ۰۱۳۵۴۸
عنوان درس به انگلیسی:	Modern discussions on exegetical science		نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

ارزیابی مباحث مهم قرآن شناسی در دوره معاصر

ب) اهداف ویژه:

شناخت اندیشه‌های معاصران در باره علم تفسیر

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- زبان قرآن؛ ارزیابی نظریه‌ها
- نظریه‌های وحی؛ نظریه معیار
- هرمنوتیک، معناشناسی و تفسیر قرآن
- اخلاق و تفسیر قرآن؛ اصول اخلاقی و تأثیر آن در فهم قرآن: عقل عملی و علم الموهبه
- مستشرقان و قرآن: اهم آراء خاورشناسان در قرآن پژوهی با تأکید بر تفسیر امامیه

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

یادگیری مبتنی بر حل مساله، کاربردی بودن و حل مساله، دانشجو محور بودن (با تاکید بر بحث گروهی قائل و ناقد، ایفای نقش قائل و ناقد)، پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۳۰ تا ۵۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال ۵۰ تا ۷۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

فضای مناسب برای کلاس، تخته آموزشی مناسب، ویدئو پروژکتور، ویدیوهای علمی، شبکه اینترنت و شبکه اجتماعی

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

تحلیل زبان قرآن و روش شناسی فهم قرآن؛ سعیدی روشن، محمدباقر/ وحی و افعال گفتاری — بیولوژی نص — معناشناسی شناختی قرآن؛ قائمی‌نیا، علیرضا/ مطالعات قرآنی به زبان‌های اروپایی؛ کریمی‌نیا، مرتضی/ منطق و مبحث علم هرمنوتیک؛ ریخته‌گران، محمدرضا/ نظریه تفسیر متن — درآمدی بر هرمنوتیک؛ واعظی، احمد.

عنوان درس به فارسی:	جایگاه و کارکرد روایات در تفسیر امامیه		کد درس: ۰۱۳۵۴۹
عنوان درس به انگلیسی:	The place and function of traditions in Imamite Exegesis		نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت جایگاه و کارکرد روایات در تفسیر امامیه

ب) اهداف ویژه:

شناخت کاربرد روایات تفسیری در تفسیرهای اجتهادی امامیه

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- کلیات مفاهیم: تفسیر / روایت / تفسیر اجتهادی
- تطور تفسیر امامیه تا قرن ششم هجری
- گونه‌شناسی روایت‌های تفسیری در تفسیرهای اجتهادی: کلامی / تاریخی / سبب نزولی / فقهی / اسطوره‌ای و ...
- بررسی سندی و دلالتی روایت‌های تفسیری در تفسیرهای اجتهادی امامیه
- منابع روایت‌های تفسیری در تفسیرهای اجتهادی امامی
- جایگاه روایت‌های سنی و شیعی در تفسیرهای اجتهادی امامیه
- اثرگذاری روایت‌های تفسیری در انتخاب نظر نهایی در عرصه‌های گوناگون تفسیری در تفسیرهای اجتهادی امامیه
- بررسی تفسیرهای: مجمع البیان لعلوم القرآن حسن فضل طبرسی / المیزان فی تفسیر القرآن سید محمد حسین طباطبایی / الفرقان فی تفسیر القرآن بالقرآن و السنه محمد صادقی تهرانی در کارکرد روایت در تفسیرهای اجتهادی امامیه

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

دانشجویان با راهنمایی استاد، برخی روایت‌های تفسیری را در تفسیرهای اجتهادی پیش از کلاس می‌خوانند و در کلاس فهم خود را ارائه می‌دهند تا مورد نقد دیگران قرار گیرد.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۳۰ تا ۵۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال ۵۰ تا ۷۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

فضای مناسب کلاس، تخته آموزشی مناسب، ویدئو پروژکتور، ویدئوهای علمی، شبکه اینترنت و شبکه اجتماعی

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

مکاتب تفسیری؛ بابایی، علی اکبر / المنهج الأثری فی تفسیر القرآن الکریم [حقیقته و مصادره و تطبیقاته]؛ هدی جاسم محمد ابوطبره / التفسیر الاثری الجامع؛ معرفت، محمد هادی / در پرتو تفسیر اهل بیت علیهم‌السلام؛ محمدی ری‌شهری، محمد / التبیان فی تفسیر القرآن؛ طوسی، محمد بن حسن / مجمع البیان لعلوم القرآن؛ طبرسی، حسن بن فضل / المیزان فی تفسیر القرآن؛ طباطبایی، سید محمد حسین / الفرقان فی تفسیر القرآن بالقرآن و السنه؛ صادقی تهرانی، محمد / التفسیر بالمأثور و تطویره عند الشیعه، امین / احسان القرآن و نخستین ادوار تفسیری شیعه امامیه؛ براشر، مئیر [ترجمه نصرت نیل‌ساز و پریسا عسکری سمنانی] / علامه طباطبایی فی حدیث تفسیری، شادی.

عنوان درس به فارسی:	تفسیر تطبیقی		کد درس: ۰۱۳۵۵۰
عنوان درس به انگلیسی:	Comparative Exegesis		نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	مبانی تفسیر امامیه		پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد		تخصصی الزامی ☒ عملی ☐
تعداد واحد:	۲		تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲		رساله / پایان نامه ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

تفسیر آیات خاص از دیدگاه فریقین

ب) اهداف ویژه:

شناخت مبانی و روش و نظریات مشترک و متمایز تفسیر امامیه و اهل سنت

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- توحید و صفات الهی
- نبوت
- فضائل اهل بیت علیهم السلام در قرآن: آیه تطهیر / آیه مباهله / آیات ولایت و تبلیغ و ...
- مهدویت در قرآن
- آیات در شأن همسران رسول الله صلی الله علیه و آله: آیات فک / سوره تحریم و ...
- آیات در شأن صحابه: آیه غار و انزال سکینه / آیه رضوان / آیه السابقون السابقون و ...
- تفسیر آیات غرر در موضوعات: خداشناسی / انسان شناسی / راهنما شناسی / فرجام شناسی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

گزیده ای از مباحث فوق به انتخاب استاد، یادگیری مبتنی بر حل مساله، کاربردی بودن و حل مسأله، دانشجو محور بودن (با تاکید بر بحث گروهی قائل و ناقد، ایفای نقش قائل و ناقد)، پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۳۰ تا ۵۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال ۷۰ تا ۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

فضای مناسب برای کلاس، تخته آموزشی مناسب. ویدئو پروژکتور، ویدیوهای علمی، شبکه اینترنت و شبکه اجتماعی

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

عبارات الأنوار فی إمامه الأئمة الأطهار؛ هندی، میرحامد حسین / آیات ولایت در قرآن؛ مکارم شیرازی، ناصر / بررسی تطبیقی مبانی تفسیر قرآن در دیدگاه فریقین - تفسیر تطبیقی [مهدویت، امامت و ولایت] - آموزه‌هایی از فضائل و حقوق اهل بیت در قرآن؛ نجارزادگان، فتح‌الله / دانشنامه امام مهدی عجل الله فرجه [بر پایه قرآن، حدیث و تاریخ] - کرائم القرآن فی فضائل اهل بیت علیهم السلام؛ محمدی، ری شهری، محمد.

